

**Sarcină de consultanță
Din cadrul Grantului Băncii Mondiale - Componenta 1**

**Evaluarea Sistemului
de organizare a instanțelor judecătorești și
propunerea de măsuri pentru modernizarea
calității actului judiciar
în Moldova**

RAPORT FINAL

De Dr. Jur. Gerassimos Furlanos

4 octombrie, 2009

CZU 347.962(094)

R39

Evaluarea Sistemului de organizare a instanțelor judecătorești și propunerea de măsuri pentru modernizarea calității actului judiciar în Moldova. RAPORT FINAL . De Dr. Jur. Gerassimos Fourlanos. - K. : Elan Inc, 2009 (Tipogr. «Elan Poligraf» SRL). - 64 p. - 300 ex.
ISBN 978-9975-66-127-0

CUPRINS

Cuvînt înainte.....	4
Sumar executiv.....	5
1. Introducere.....	7
2. Evaluarea organizării actuale a instanțelor judecătorești.....	9
Cadrul legal.....	9
Infrastructură și finanțare.....	10
Structura și cultura organizațională.....	12
Judecătorii și personalul instanțelor.....	13
Evaluare generală.....	15
3. Identificarea problemelor cheie și cauzelor lor.....	17
Necesități materiale.....	17
Judecătorii și personalul instanțelor.....	18
Distribuirea geografică a instanțelor.....	19
Instanțe specializate și judecători specializați.....	20
4. Soluții propuse.....	22
Aspecte structurale și organizaționale.....	22
Monitorizare.....	23
Evaluarea performanței individuale.....	25
Comunicarea și colectarea informației.....	26
De lege ferenda.....	27
5. Strategia propusă pentru obținerea susținerii pentru reformă.....	30
Necesitatea de a susține reforma legislativă și judiciară....	30
Urgența sporirii încrederii publice în sistemul judecătoresc.....	31
Monitorizarea performanței sistemului.....	31
6. Recomandările sumare din cadrul atelierului final de lucru.....	32
7. Concluzii.....	34
Anexe.....	37

CUVÎNT ÎNAINTE

Consolidarea sistemului judecătoresc prin asigurarea independenței, imparțialității, credibilității și eficienței reprezintă o condiție indispensabilă pentru supremația legii și a principiilor statului de drept. Măsurile necesare pentru asigurarea independenței sistemului judecătoresc trebuie să ducă nu numai la afirmarea principiului separației puterilor în stat, dar și la aplicarea acestuia în practică.

Raportul final „Evaluarea sistemului de organizare a instanțelor judecătorești și propunerea de măsuri pentru modernizarea calității actului judiciar în Moldova ” reflectă opinii adunate în urma interviurilor, întrevederilor și discuțiilor realizate cu judecători, avocați și personalul administrativ al instanțelor judecătorești, precum și cu reprezentanți ai Curții Supreme de Justiție, cu membrii grupului de lucru.

Obiectivul final constă în susținerea reformei legislative și judiciare în Republica Moldova, urgentarea sporirii încrederii publice în sistemul judecătoresc național, monitorizarea performanței sistemului judecătoresc.

Lucrarea în cauză va fi de o utilitate sporită pentru judecători și alți colaboratori ai instanțelor sistemului judecătoresc pentru sporirea încrederii societății într-o justiție eficientă și imparțială.

Nicolae CLIMA

*Președintele Consiliului
Superior al Magistraturii*

SUMAR EXECUTIV

Acesta este raportul final privind Componenta 1 a sarcinii din cadrul grantului Băncii Mondiale. Componenta 1 are drept scop evaluarea sistemului de organizare a instanțelor de judecată și recomandarea de măsuri pentru a mări calitatea actului de justiție.

Componenta 2 se referă la proiectarea unui Sistem de măsurare și gestionare a performanței instanțelor judecătorești și o Abordare a evaluării personalului judiciar din Moldova, pe când Componenta 3 se referă la optimizarea procedurilor instanțelor economice.

Principalele componente ale consultanței pentru componenta 1 pot fi rezumate după cum urmează:

Organizarea instanțelor judecătorești din Moldova, deși este adecvată în linii generale din punct de vedere calitativ, suferă de lipsă de finanțare, care este reflectată într-o infrastructură care lasă de dorit, insuficiență de personal și fluctuația înaltă a personalului. Adițional, este o lipsă de instanțe specializate și / sau judecători sau secțiuni specializate în cadrul instanțelor existente cu jurisdicție generală.

Recomandările de bază care sunt înaintate în acest raport se referă la mărirea numărului de judecători, îmbunătățirea metodei de determinare a acestui număr și distribuirea lor în instanțe (prin intermediul transferării acestei responsabilități către Consiliul Superior al Magistraturii, în loc de a fixa în lege numărul de judecători pentru fiecare instanță), crearea instanțelor de contencios administrativ, sau cel puțin secțiuni în cadrul instanțelor existente care ar fi specializate în justiție administrativă și câteva ajustări în ceea ce privește distribuția geografică a instanțelor.

Ultima se bazează pe o evaluare echilibrată a problemelor existente, precum dificultățile în realizarea structurii corecte a seturilor de judecători și volumul mic de lucru a judecătorilor din instanțe depărtate - spre deosebire de volumul prea mare de lucru a instanțelor din localități mari - pe de o parte și considerentele de acces egal la justiție, precum și natura istorică a instanțelor - pe de altă parte.

Mai este recomandat de a îmbunătăți cultura organizațională existentă referitor la anumite aspecte și de a urma o specifică strategie de comunicare (anexată la raport) cu scopul de îmbunătăți imaginea instanțelor judecătorești. Acest fapt este considerat ca fiind esențial, deoarece publicul general trebuie să aibă încredere în sistemul judiciar ca custodele valorilor aferente justiției în societate și protectorul drepturilor de bază ale omului.

unele din măsurile recomandate pot fi implementate fără a implica costuri adiționale sau modificări ale legislației. Altele vor necesita sprijin financiar adițional, după cum este specificat, și modificări ale legislației.

1. INTRODUCERE

În 2005, Republica Moldova a solicitat și a primit un grant de la Fondul de Dezvoltare instituțională al Băncii Mondiale pentru susținerea reformei instanțelor judecătorești. *Obiectivul grantului este de a îmbunătăți performanța curților de justiție punând accent pe jurisdicția economică.*

Aceasta va fi realizată prin intermediul următoarelor:

- O organizare mai bună a instanțelor judecătorești (Componenta 1);
- Management mai strategic și orientat spre rezultate (Componenta 2); și
- proceduri mai eficiente de luare a deciziilor economice (componenta 3).

ideea de bază este că instanțele de judecată cu o performanță mai bună au o influență pozitivă asupra mediului de afaceri și climatului investițional din Moldova.

Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) este agenția de implementare a acestui grant al Băncii Mondiale, în gestiunea căruia CSM este susținut de grupuri de lucru tematice între agenții pentru fiecare din componentele proiectului, care constau din reprezentanți ai parlamentului, Ministerului Justiției, Asociației Judecătorilor și Asociației avocaților.

Sarcina referitoare la Componenta 1, adică prezenta sarcină, are scopul de a contribui la realizarea obiectivelor strategiei de consolidare a sistemului judecătoresc (în continuare -Strategia - aprobată de Parlamentul Republicii Moldova în 2007) și Planul de acțiuni pentru implementarea strategiei în cauză.

În special, următoarele obiective ale strategiei sunt relevante în contextul acestei sarcini:

- îmbunătățirea calității actului judiciar,
- îmbunătățirea eficienței și răspunderii sistemului judecătoresc;

- Asigurarea eficienței administrării instanțelor judecătorești.
- prezentul raport final trebuie să includă (dar să nu se limiteze la) următoarele, conform Termenilor de referință ai misiunii:
- Evaluarea organizării actuale a instanțelor judecătorești;
- identificarea problemelor cheie și cauzelor ce stau la baza lor;
- propunerea unei soluții pentru aceste probleme;
- propunerea unei strategii ca să fie obținută susținerea pentru reformă; și
- un rezumat al concluziilor de la atelierul final.

Prezentul raport înaintează constatările și recomandările Consultantului, prezentate în conformitate totală cu prezentarea generală a TR de mai sus, într-o încercare de a facilita citirea, pe când alte rezultate produse pe parcursul sarcinii, așa ca strategia de comunicare, sunt anexate.

Consultantul dorește să menționeze că Evaluarea organizării instanțelor judecătorești din Moldova este integrată în acest raport final ca secțiunea 2. Aceasta s-a dovedit a fi cea mai potrivită soluție din punct de vedere conceptual, ținând cont de faptul că următoarele secțiuni 3 și 4, care sunt necesare conform TR, au sens doar dacă sunt precedate de Evaluarea în cauză care, după cum este indicat în titlul sarcinii, este evident partea cea mai importantă a raportului.

2. EVALUAREA ORGANIZĂRII ACTUALE A INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

Orice apreciere a organizării instanțelor de judecată din Moldova trebuie să țină cont de următoarele:

- Devenind un stat funcțional independent din 27 august 1991, Moldova este o țară tipică CSI care parcurge drumul greu al tranziției și integrării în economia mondială.
- sistemul juridic al țării este constituit conform tradițiilor sistemului de drept romano-germanic, cu toate implicațiile acestuia în termeni de doctrine aplicabile și metodologii de lucru corespunzătoare. De exemplu, introducerea recentă a funcției de judecător de instrucție ar trebui să fie interpretată în acest context, deoarece instituția de judecător de instrucție este o garanție de bază pentru acuzat în sistemul de drept continental.

Cadrul Legal

Cadrul legal al sistemului judiciar din Moldova pare a fi adecvat în linii generale. Parlamentul a fost foarte activ în introducerea unei noi legislații. În afară de noua Constituție (1994), au fost adoptate părți semnificative de legislație:¹

- Legea privind organizarea judecătorească (nr. 514-XIII) din 06.07.1995;
- Legea cu privire la statutul judecătorului (nr. 544-XIII) din 20.07.1995;
- Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești (nr. 59-XVI) din 15.03.2007;
- Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (nr. 947-XIII) din 19.07.1996;

---

¹ Textele legislației moldovenești le puteți vedea la <http://www.lexadin.nl/wlg/legis/nofr/oeur/lxwemol.htm>

- Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție (nr. 789-XIII) din 26.03.1996;
- Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor (nr. 950-XIII) din 19.07.1996;
- Legea cu privire la colegiul de calificare și atestarea judecătorilor (nr. 949-XIII) din 19.07.1996;
- Legea cu privire la sistemul instanțelor judecătorești militare (nr. 836-XIII) din 17.05.1996;
- Legea cu privire la instanțele judecătorești economice (nr. 970-XIII) din 24.07.1995;
- Legea contenciosului administrativ (nr. 793-XXIV) din 10.02.2000;

Parlamentul Moldovei a aprobat un Program de Reformare legislativă și judiciară în 1994 și a creat un Consiliu de Coordonare a Reformei Legislative și Judiciare (CCRLJ). Adițional, atât Planul Național de Dezvoltare (PND) pentru 2008-2011 și Planul de acțiuni RM-UE pentru 2006-2009 identifică reforma justiției drept una din priorități.

Și ultima ca ordine, dar nu și ca importanță, adoptarea Strategiei și Planului de Acțiuni pentru implementarea strategiei prin intermediul Hotărârii Parlamentului nr. 174-XVI din 19 iulie 2007, este un pas înainte extrem de important și nu poate fi subestimat. După cum a fost menționat deja în introducere, actuala sarcină are drept scop să contribuie la realizarea obiectivelor stabilite în Strategie.

Infrastructură și finanțare

În Moldova există 42 instanțe judecătorești de primul nivel (raionale și municipale) și cinci instanțe de al doilea nivel (Curți de Apel), două Instanțe economice și o Curte Supremă de Justiție.

Cele două instanțe economice constau din o judecătorie economică de primă instanță și o Curte de Apel, ambele aflându-se în Chișinău - cu jurisdicție națională.

În țară nu există nici instanțe de contencios administrativ, nici secții specializate în cadrul instanțelor judecătorești existente - sau judecători specializați în respectivul domeniu -care s-ar ocupa de litigiile în domeniul dreptului administrativ. Trebuie menționat că astfel de dispute sunt deseori referite la aspecte de afaceri, de exemplu retragerea sau refuzarea unei licențe de afaceri de către o autoritate administrativă. Cu alte cuvinte, existența unei justiții administrative funcționale într-o țară de asemenea servește protejării intereselor de afaceri și investițiilor.

În prezent, Ministerul Justiției colectează comentarii din partea sistemului judiciar și le îndreaptă Guvernului, astfel încât necesitățile sistemului judiciar să poată fi prevăzute în Bugetul de stat, 0.87% din care corespunde sistemului instanțelor de judecată.

Plățile din partea bugetului de stat alocată sistemului judiciar necesită aprobarea Trezoreriei pentru fiecare plată.

o concepție reformată cu privire la finanțarea sistemului judecătorec, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 244 din 1.04.2009, este prezentată acum în Parlament spre examinare. Se așteaptă îmbunătățirea sistemului de finanțare și plăți, deși, ca orice altceva, el trebuie testat în practică.

Sediile în care actualmente sunt situate instanțele de judecată sunt inadecvate la general, cu câteva excepții. După cum va fi văzut mai jos, multe clădiri sunt în stare dezastruoasă și nereparate, pe când majoritatea lor sunt prea mici pentru ca să ofere suficient spațiu pentru judecători și personal. De asemenea nu sunt suficiente săli de judecată, iar cele existente sunt prea mici. Se merită de menționat că un studiu al sediilor instanțelor judecătorești a fost efectuat în cadrul proiectului Provocările Mileniului, care a identificat necesitățile de reparații și extinderile care sunt necesare.

Același proiect a oferit asistență instanțelor judecătorești în introducerea sistemului de înregistrare audio a ședințelor publice („Femida») și Sistemul Integrat de Management al Dosarelor (SIMD - atât Femida cât și SIMD sunt încă în proces de implementare), precum și a paginilor web.

Structura și cultura organizațională

Organizarea sistemului judiciar din Moldova dispune de bazele necesare pentru structura inițială și pentru a introduce îmbunătățiri calitative.

Structura instanțelor judecătorești depinde de Consiliul Superior al Magistraturii, care decide asupra unui anumit număr de aspecte, precum numirea și promovarea judecătorilor, coordonează și oferă o serie de servicii sistemului de instanțe judecătorești. El și-a asumat funcția de focar al sistemului judiciar și prezintă atât dorința, cât și capacitatea de a-și asume responsabilitățile aferente ei.

CSM actualmente este situat într-o clădire închiriată de la Curtea Supremă de Justiție, în centrul Chișinăului.

Deficiențe sunt găsite nu atât în structura organizațională, cât în cultura organizațională a sistemului instanțelor judecătorești din Moldova. Într-adevăr, este necesar mai mult lucru în echipă și o împărțășire a informațiilor în ambele direcții, de sus în jos și de jos în sus, pentru a permite luarea unor decizii mai cultivate și luminate - *și ca astfel de decizii să fie acceptate de toți pe care ele le privesc*. o mai bună activitate în echipă și coordonare ar putea, de exemplu, să optimizeze utilizarea sălilor de judecată existente, astfel ca efectele negative nedorite ale numărului lor mic (de genul desfășurării ședințelor în oficiile judecătorilor) să fie minimizezate.

Cultura organizațională curentă poate fi considerată prea tradițională și ierarhică. În plus, este necesar de stimulat mentalitatea de urmare strictă a instrucțiunilor, principiilor de neutralitate și

prevederilor legale, care este mai mult decât adecvată în cazul instituțiilor de justiție. Totuși trebuie de menționat că devierile observate în anumite cazuri, ca de exemplu desfășurarea ședințelor și întâlnirea părților la proces în oficiile judecătorilor, sunt atribuite lipsei grave de încăperi în combinație cu necesitatea urgentă de a se clarifica cu cauzele restante. Cu toate acestea, dacă standardele relevante sunt neglijate pe parcursul unei perioade destul de lungi chiar dacă acest fapt are loc forțat, calitatea actului de justiție va fi inevitabil afectată advers, iar acest fapt va dăuna și imaginii sistemului judiciar.

Judecătorii și personalul instanțelor

Numărul de judecători, precum și numărul personalului de alt tip al instanțelor judecătorești trebuie mărit, după cum vom observa mai jos.

CSM joacă un rol central în recrutarea, promovarea și disciplina judecătorilor. De aceea este esențial de a împuternici CSM cu instrumente potrivite pentru a executa această funcție în cel mai adecvat mod.

unul din instrumentele esențiale pentru a împuternici CSM să exercite astfel de funcții este monitorizarea performanței individuale a judecătorilor, care nu este deloc o sarcină simplă. Evaluarea performanței individuale a judecătorilor este un aspect important în contextul promovărilor și retrogradărilor în funcție.

Întrebarea este în ce măsură Sistemul Integrat de Management al Dosarelor poate fi utilizat ca instrument pentru astfel de evaluări.

În principiu nu a fost prevăzut ca SIMD să includă un modul pentru performanța individuală; *tabloul de bord cu privire la performanță din cadrul lui este limitat la evaluări ale sistemului ca un tot întreg, nu separat pe persoane.*

Acest fapt este explicat în raportul final pe Componenta 2. Aspectul este discutat într-un post-scriptum dedicat acestui aspect, la pagina 29:

“Există o tot mai mare combinație de dovezi pentru a sugera că judecătorii și personalul instanțelor foarte competenți nu garantează că instanța are o bună performanță. Și există dovezi precum că o instanță cu cele mai bune practici, susținută de o bună infrastructură și tehnologie poate opera la niveluri înalte cu judecători și personal mai puțin decât foarte competenți, deși nu pe termen lung. [...] majoritatea problemelor și soluțiilor organizaționale sunt sistemice, nu individuale. Încorporarea informațiilor de performanță *organizațională* într-un proces de evaluare a performanței *individuale* este în special dificilă. Măsurarea performanței organizaționale și evaluarea performanței individuale diferă ca scop, metodologie, interpretare și utilizare.”

Raportul mai spune că includerea performanței individuale a judecătorilor și personalului în SIMD poate cauza conflicte și agresivitate și deraia întregul proces de mărire a performanței sistemului judiciar.

Consultantul pe Componenta 2 conchide că astăzi pur și simplu sunt insuficiente cunoștințe și experiență pentru a susține o legătură formală dintre performanța organizațională și individuală; de exemplu o instanță care lucrează rapid este ceva bun, dar această afirmație nu e neapărat adevărată și în cazul unui judecător în parte care ar putea fi încet, dar să fie stimat mult pentru meticulozitatea și integritatea raționamentelor lui.

Au fost propuse alte criterii pentru evaluarea performanței individuale a judecătorilor, așa ca procentajul hotărârilor care sunt schimbate în instanța de apel. Totuși, astfel de criterii tot au fost criticate ca fiind riscante și inadecvate. un mare număr de hotărâri poate fi modificat la contestare de exemplu datorită unor diverse aspecte tehnice, probelor care apar mai târziu, sau modificărilor în legislație. Și ultimul după ordine, darn u și după importanță este faptul că nu poate fi exclusă posibilitatea că hotărârea în apel poate fi de o mai mică calitate decât hotărârea în instanța de primul nivel.

Judecătorii sunt susținuți de grefieri și consultanți; fiecare judecător de obicei este deservit de un grefier, pe când numărul de consultanți este mai mic decât numărul de judecători, în mediu este un consultant la fiecare doi până la patru judecători - consultanții mai au și o diversitate de alte sarcini în afară de oferirea susținerii legislative științifice judecătorilor. În plus, este o poziție organică de funcționar responsabil pentru relațiile cu publicul în cadrul fiecărei instanțe judecătorești, un administrator al instanței judecătorești, precum și personal auxiliar (specialiști IT, șoferi, servitoare, etc.). Grefierii și alt personal sunt numiți de Ministerul Justiției. Una din acțiunile prevăzute în Strategie este introducerea unui asistent sau referent atașat la fiecare judecător cu scopul de a-i oferi ajutor funcțional.

Este evident că ar putea fi cercetat personalul implicat și, în anumite cazuri, fișele de post -sau mai curând modul în care astfel de fișe de post sunt implementate de persoanele care ocupă așa posturi - dar în esență, aceasta este o bună structură a resurselor umane.

Evaluare generală

Aflarea într-o stare de tranziție permite anumite imperfecțiuni și chiar dacă ținem cont de acestea, observăm că organizarea instanțelor judecătorești este surprinzător de bine organizată și concentrată.

De fapt, toate structurile există și toate cerințele minime de bună organizare a instanțelor judecătorești sunt respectate. Este adevărat că sistemul încă trebuie să absoarbă cele mai bune practici internaționale aplicabile și să introducă îmbunătățiri, dar se pare că la general este bine pregătit pentru a face aceasta, chiar dacă va fi nevoie de timp.

Se merită menționat exemplul judecătorilor de instrucție, existența cărora este o practică standard în sistemele europene

continentale de drept civil (ei sunt percepuți ca o garanție pentru acuzat). Sistemul de drept sovietic nu prevedea astfel de judecători, deoarece se baza pe ideea supremației procurorului (care nu putea să ofere conducerea unui judecător de instrucție) și majoritatea, dacă nu chiar toate celelalte țări CSI, astăzi încă nu au judecători de instrucție. Moldova i-a reintrodus, într-un efort vizibil de a corespunde standardelor europene de justiție.

Introducerea instanțelor specializate, sau cel puțin secțiunilor specializate în cadrul instanțelor judecătorești, evident este o prioritate, în special introducerea contenciosului administrativ (Legea a fost deja adoptată în 200 și modificată o dată în 2008).

un domeniu în care organizarea judecătorească poate fi îmbunătățită în continuare este eliminarea ultimelor urme de influență politică și executivă asupra sistemului judiciar. În special, cele câteva poziții înalte (judecătorii la Curtea Supremă de Justiție și CSM) care continuă să fie numiți de puterea politică (Parlament) trebuie să revină sistemului judiciar însăși, și anume CSM. Chiar dacă în câteva state din Europa occidentală astfel de posturi continuă să fie numite de Executiv sau Legislativ, într-o țară în tranziție, așa ca Moldova, este preferabil de eliminat această modalitate politizată a numirilor, sau cel puțin de o redus la un minim acceptabil, de exemplu Președintele Curții Supreme de Justiție și Președintele CSM, precum și Procurorul General al țării.

Rămân să fie rezolvate două probleme, în afară de crearea instanțelor de contencios administrativ: una este modalitatea în care este determinat numărul de judecători. Este suficient ca numărul total să fie prevăzut de Lege; distribuirea și redistribuirea judecătorilor (și celuilalt personal de fapt) la anumite instanțe trebuie să fie un aspect hotărât de CSM, ceea ce ar face organizarea mult mai flexibilă decât este astăzi. A doua problemă ce trebuie rezolvată este posibila fuziune a unor anumitor instanțe mici și îndepărtate în unele mai mari și localizate mai central, din cauze care deja au fost explicate mai sus.

Și, ultima după ordine, dar nu și după importanță, CSM ar oferi un serviciu de mare folos sistemului judiciar din Moldova dacă ar putea iniția o serie de ateliere și/sau măsuri similare cu scopul de a crea o cultură organizațională mai bună, în special cu privire la aspecte ca adevărata semnificație a independenței sistemului judecătoresc și tipul de mentalitate care e necesar pentru a fi un judecător respectat. Evident că acesta este un efort de lungă durată și trebuie să se axeze asupra aspectelor de împărtășire a informațiilor și stilul consultativ al operațiunilor (în toate direcțiile, atât de sus în jos, cât și de jos în sus), aspectele legislativ-doctrinare și etice.

Trebuie menționat că fiecare proiect nou de lege este verificat de experții din Consiliul Europei. În cazurile când noile legi se referă la sistemul judiciar, experții în cauză sunt judecători cu experiență, dina mai multe țări, și aceasta la sigur este încă o garanție a calității.

3. IDENTIFICAREA PROBLEMELOR CHEIE ȘI CAUZELOR LOR

Problemele referitoare la organizarea instanțelor judecătorești pot fi divizate în următoarele categorii:

Necesități materiale

Există necesități evidente de computerizare și TI; totuși, aceste necesități în mare măsură sunt satisfăcute de Programul Preliminar de Țară al Fondului Provocările Mileniului / USAID pentru Buna Guvernare și, în special, desfășurarea SIMD care are loc pe etape.

Trebuie menționat faptul că SIMD este încă la etapa inițială de personalizare și corectare și câteva module urmează să fie instalate pe viitor, ca de exemplu extinderea tabloului de bord cu privire la performanță.

Până când SIMD nu va fi totalmente testat și va funcționa, procesul curent de colectare a datelor statistice cu privire la cauze va continua în paralel cu sistemul în dezvoltare.

Lipsa de finanțare are un impact asupra infrastructurii fizice a clădirilor instanțelor de judecată. În realitate, multe instanțe au nevoie de reparații capitale și cele mai evidente și urgente necesități ale sistemului judiciar moldovenesc sunt în legătură cu astfel de neajunsuri serioase de infrastructură. Astfel, sălile de judecată sunt în număr insuficient, ținând cont de numărul de judecători la fiecare instanță și numărul de ședințe. Aceasta duce la nerespectarea inevitabilă a bunelor practici relevante și instrucțiunilor CSM, anume eliminarea contractului necorespunzător dintre judecători și părțile proceselor, din moment ce judecătorii sunt nevoiți să desfășoare ședințele în birourile lor.

Trebuie menționat că sălile de judecată existente sunt deseori prea mici și strâmte. Aceasta duce la standarde joase de etichetă, respectarea cărora are valoare simbolică pentru imaginea sistemului judiciar.

Nici nu trebuie de spus că întreaga situație are efect advers asupra implementării principiului de publicitate a ședințelor. Majoritatea sălilor de judecată existente nu sunt atrăgătoare pentru publicul general și audiențe mari nu pot încapa acolo fără a crea incomodități. Este evident că atunci când ședințele au loc în birourile judecătorilor, prezența publicului este descurajată în mod automat și inerent.

Judecătorii și personalul instanțelor

Din motive similare, și anume lipsa de finanțare, este un deficit de judecători, volumul de lucru pentru judecătorii existenți este mare, ținând cont de numărul populației și influxul de cauze.

Se pare că lacuna existentă, deși deranjează, nu e prea dificil de o lichidat în termeni de recrutare a judecătorilor adiționali și altui personal, dificultatea constând în identificarea resurselor financiare și modificarea cadrului legislativ care prevede ca numărul de judecători să fie numit în total.

În ceea ce privește calitatea judecătorilor existenți și personalului instanțelor, aceștia se par perfect adecvați, și totuși trebuie introdusă dezvoltarea continuă pentru a actualiza cunoștințele lor și a le îmbunătăți calificările și aptitudinile în domenii diferite de jurisprudență pură, de exemplu comunicare, aspecte organizaționale și lucru în echipă.

Una din probleme este fluctuația înaltă a personalului, care are loc datorită nivelului scăzut de remunerare. Acest fapt afectează negativ performanța instanțelor judecătorești din orice punct de vedere și trebuie abordată ca prioritate.

Distribuirea geografică a instanțelor

La general, distribuția geografică a instanțelor în cadrul țării este echitabilă și reflectă distribuția populației. O astfel de distribuție este de asemenea ancorată în tradiția istorică. Totuși, este inevitabilă problema cu privire la cât de justificată este prezența instanțelor mici în anumite regiuni îndepărtate.

Este o tendință internațională generală de a economisi resursele, nu doar în contextul sistemului judiciar, ci în toate sectoarele. Ideea este că nu puteți menține doi sau trei judecători care practic nu fac nimic într-o instanță mică, pe când instanțele situate central luptă ca să se clarifice cu restanțele sale.

Aceasta sigur că este o îngrijorare justificată. Adițional la distribuția echitabilă a volumului de cauze în instanțe, astfel de numere mici de judecători pot implica complicații mai serioase

de ordin procedural. De exemplu, stabilirea completelor de trei sau mai mulți judecători este practic imposibilă, în special când unul sau mai mulți judecători nu pot fi incluși din anumite motive (care sunt prevăzute în lege) Aceasta cauzează transferul constant de cauze de la o instanță la alta.

Pe de altă parte, sistemul judiciar nu este doar o autoritate sau serviciu ca orice altul. El luptă pentru justiție și valorile ce stau la baza ei. Astfel, dacă regiunile îndepărtate sunt private de accesul simplu la instanțe, aceasta ar putea avea un impact advers asupra egalității în fața legii, care este unul din principiile de bază a sistemului de justiție. Prin urmare, orice mișcare întru reformarea distribuției geografice a instanțelor, astfel încât în țară să fie instanțe mai puține, dar mai mari trebuie să fie echilibrată, examinând necesitatea de a facilita accesul la justiție a fiecărui cetățean, chiar și a celor ce locuiesc în regiuni îndepărtate.

ultima poate fi o sarcină relativ simplă de îndeplinit în cazul Moldovei, o țară mică, unde toate distanțele sunt mici și mijloacele de comunicare sunt relativ bune.

În lumina celor menționate mai sus, se pare că distribuirea geografică a instanțelor judecătorești necesită ajustări minore pentru a soluționa impasurile din cadrul instanțelor judecătorești din regiuni îndepărtate.

Instanțe specializate și judecători specializați

Astfel, pe când numărul de curți de jurisdicție generală poate fi comparat cu cifrele corespunzătoare din aște țări - inclusiv statele membre ale UE - se pare că este deficit de instanțe specializate. În prezent, singurele instanțe specializate din Moldova sunt cele două instanțe economice și judecătoria militară.

În cazul instanțelor economice, concentrarea lor în Chișinău prezintă bariere geografice și economice serioase în calea

accesului la justiție pentru afacerile din afara capitalei; totuși desfășurarea geografică a unor astfel de instanțe presupune o mărire a numărului lor.

Chiar dacă nu este motiv de a încuraja proliferarea instanțelor speciale, este o practică standard și justificată în țările cu sistem de drept civil de a avea instanțe separate de contencios administrativ. Din moment ce dreptul administrativ reglementează relațiile dintre cetățeni și stat, este considerat la general justificat de a separa disputele referitoare la dreptul administrativ de instanțele cu jurisdicție generală. Logica diferită și doctrinele diferite de interpretare care există în dreptul administrativ sunt la rădăcina acestei justificări.

Pe de altă parte, secții specializate ale instanțelor și în special judecători specializați, este ceva ce ar trebui să existe. În cazul justiției administrative, până când nu pot fi create instanțe speciale (care sunt deja prevăzute în lege), trebuie prevăzute secții și / sau judecători specializați în drept administrativ în cadrul instanțelor cu jurisdicție generale care există.

4. SOLUȚII PROPUSE

Aspecte structurale și organizaționale

Stabilirea unor noi instanțe specializate, sau cel puțin secții specializate în cadrul instanțelor existente, după cum a fost menționat mai sus, trebuie luată în considerație pe viitor. În cazul instanțelor economice, care deja există, o extindere a lor ar putea fi examinată prin stabilirea unor camere specializate în Curțile de Apel din Bălți și Cahul. Acesta ar fi primul remediu pentru a soluționa situația. O altă opțiune ar fi de lichidat cele două instanțe economice existente și, în loc, de extins introducerea secțiunilor economice în mai multe instanțe judecătorești din țară.

Adăugarea la instanțele economice poate fi mai simplă, deoarece necesită doar extinderea structurilor existente, iar pentru crearea instanțelor de contencios administrativ este necesară o investiție și efort mai masiv. O soluție este de a începe cu secții specializate în instanțele cu jurisdicție generală pentru a soluționa cauzele de drept administrativ, înainte ca justiția administrativă să poată fi separată și fizic.

Este o apreciere răspândită precum că mărirea numărului de judecători cu cel puțin 30 ar aplană esențial problema lipsei de forță de muncă judecătorească.

Numărul de grefieri și consultanți ai judecătorilor de asemenea trebuie mărit. În mod ideal, fiecare judecător trebuie să aibă acces la cel puțin un consultant și un grefier, adițional la un referent, pentru a lucra atât cu pregătirea de caz și aspectele practice ale procesului într-un mod eficient.

În anumite țări, de exemplu cele scandinave, stagiatura avocaților poate și preponderent are loc în instanțe de judecată, mai degrabă decât în birouri de avocați. Aceasta oferă anumite avantaje: persoana care își desfășoară stagiatura capătă cunoștințe practice mai bune despre modul în care lucrează sistemul judiciar,

cea ce le permite să devină avocați mai buni - mai util atât pentru viitorii lor clienți și, într-adevăr, pentru însăși procesul judiciar - și instanța capătă o mână de ajutor. Aceste persoane care își desfășoară stagiatura joacă un rol combinat între grefier și consultant, dar după o anumită perioadă le este permis să soluționeze reclamații mici, ceea ce de fapt micșorează povara judecătorilor.

Este propus de examinat posibilitatea introducerii unui sistem similar și în Moldova în viitor, ca modalitate de a mări calitatea serviciilor prestate de avocați, pentru a îmbunătăți înțelegerea reciprocă și cooperarea dintre diferiți actori ai actului judiciar și de asemenea pentru a ajuta instanțele judecătorești să depășească crizele de încadrare cu personal, fie cronice sau temporare.

Evident, introducerea un astfel de sistem nou necesită studierea modelelor existente și adaptarea lor la realitățile moldovenești.

Este de asemenea propus în acest context de a mări alocațiilor din bugetul de stat pentru sistemul judiciar, de la nivelul său actual de 0.87% la cel puțin 1%, dacă nu mai mult. Adicional, donatorilor le este recomandat să investească în infrastructura instanțelor judecătorești la acest moment critic de consolidare a capacităților sistemului judiciar; o astfel de consolidare a capacităților nu trebuie să fie constrânsă de limitele curente de infrastructură.

Monitorizare

După cum este menționat în raportul final pe Componenta 2, „Măsurarea performanței instanțelor de judecată este percepută ca monitorizarea, analiza și gestiunea permanentă rezultatelor cu scopuri de transparență, răspundere și perfecționare continuă”. Ea este de asemenea percepută ca o auto-analiză organizațională, care la rândul său este primul pas important în direcția reformei judiciare: Din cauza că instanțele de judecată au de obicei un mai mare grad de scutire de supraveghere decât alte instituții, ele trebuie

să echilibreze această independență cu măsurarea și revizuirea performanței sale.

Măsurarea performanței promovează independența judiciară prin transparență și răspundere; și ea este un instrument de dezvoltare continuă, care la rândul său promovează credința și încrederea publicului în instanțele de judecată. Raportul pe Componenta 2 declară în acest context că până în iunie 2011, sistemul judiciar din Moldova poate și trebuie să elaboreze un sistem de măsurarea și management al performanței instanțelor judecătorești de clasă mondială, consolidat de un set de măsurări ale performanței instanțelor și o metodologie pentru pronosticarea cerințelor față de forța de muncă în domeniul judiciar.

Monitorizarea este introdusă în raportare, care la rândul său se transformă în planificare, ceea ce la sfârșitul zilei dă naștere unui ciclu adecvat și coerent de management al oricărei operațiuni. Observarea acestui ciclu de management într-o organizație duce la rezultate mai bune, evitarea greșelilor și tinde să facă operațiunile mai atractive pentru donatori.

Monitorizarea unei anumite acțiuni poate fi internă, adică integrată în sistem, sau externă, care de obicei este contractată în exterior cu consultanți independenți.

Chiar dacă una nu o exclude pe cealaltă, monitorizarea internă este mai critică ca un sistem de alertare timpurie. Un astfel de sistem de monitorizare de asemenea oferă conducerii posibilitatea de a lua decizii informate și de a îmbunătăți planificarea și stabilirea bugetului pentru perioada următoare.

Fundamentul unui sistem de monitorizare internă este deja stabilit în indicatorii de măsurare a performanței care sunt încorporați în Sistemul Integrat de Management al Dosarelor (SIMD). Tabloul de bord cu privire la performanță al SIMD trebuie să se extindă la indicări mai calitative pe termen mediu și lung, ceea ce va fi făcut pe etape.

În afară de faptul că Sistemul Integrat de Management al Dosarelor încă nu este corectat și personalizat totalmente, desfășurat independent în toate instanțele judecătorești din țară, trebuie menționat că sistemul de monitorizare, ca un tot întreg, trebuie extins în direcția monitorizării satisfacerii clienților. Aceasta are cea mai mare importanță, dacă trebuie mărită calitatea actului judiciar, consolidată încrederea publicului în instanțele de judecată și îmbunătățită asistența din partea donatorilor.

Viitoarea expansiune a tabloului de bord cu privire la performanță, conexasă cu recomandata includere a monitorizării satisfacției clienților - care de asemenea ar putea fi contractată periodic din exterior - vor ajuta CSM să evalueze cerințele față de forța de muncă pe viitor și să implementeze o serie de alte măsuri pentru a îmbunătăți și moderniza sistemul judiciar.

Acest fapt este adevărat, deoarece deja există un sistem stabilit (chiar dacă este manual) de colectare și raportare a datelor statistice ale instanțelor de judecată și o structură pentru lucrul cu aceste date statistice.

Adăugarea la aceasta a tabloului de bord dinamic cu privire la performanță al SIMD, care se bazează pe cele mai bune practici stabilite internațional, poate doar să mărească pregătirea CSM să-și asume responsabilitatea pentru organizarea, coordonarea și mobilizarea resurselor necesare pentru sistemul judiciar.

Evaluarea performanței individuale

În lumina discuției despre evaluarea performanței individuale (vezi mai sus, în secțiunea „Recrutarea, promovarea și disciplina judecătorilor”), și ținând cont de faptul că monitorizarea și evaluarea performanței individuale a judecătorilor oricum sunt indispensabile, se pare că astfel de evaluare ar trebui să se concentreze mai presus de toate asupra aspectelor calitative și să combine autoevaluarea și autojustificarea judecătorului evaluat cu datele obiective (dintre

care unele pot fi obținute de la SIMD, ca de exemplu, numărul cazurilor rezolvate), precum și cu aprecierea supraveghetorilor.

Fiind de acord cu concluziile consultantului pe Componenta 2 privind neincluderea datelor despre performanțele individuale în SIMD, acest consultant ar propune elaborarea unui model din trei părți: 1) autoaprecierea de către judecătorul în cauză; 2) aprecierea de către superiorul judecătorului în cauză și 3) clarificări și explicații oferite de către judecătorul în cauză, ca răspuns la remarcile negative posibile despre performanța lui / ei.

Trebuie de menționat că anumite date cantitative pot fi obținute din SIMD pentru a fi utilizate în evaluarea individuală a performanței, de exemplu, numărul de cazuri rezolvate pe parcursul perioadei de referință, viteza soluționării sau numărul hotărârilor care sunt schimbate în instanța de apel. Astfel de date ar putea fi anexate la model, iar judecătorul performanța cui este evaluată va avea posibilitatea de a explica, în secțiunea (3) a modelului, datele anexate.

Comunicarea și colectarea informației

Colectarea bună a informației este extrem de importantă pentru orice instituție, dacă ea dorește să funcționeze cu succes.

Pentru sistemul judiciar, colectarea corespunzătoare este inextricabil legată de valorile de bază ale justiției, cum ar fi imparțialitatea, standarde etice și morale impecabile, studii de jurisprudență de calitate superioară. Oamenii așteaptă de la sistemul judiciar dreptate și înțelepciunea, și nu hotărâri birocratice „șifonate» de formalități. Dreptatea și înțelepciunea (supranumite „judecată sănătoasă») trebuie să fie asigurate - dar acest lucru trebuie să fie și vizibil.

Vizibilitatea, pe de altă parte, nu trebuie să fie confundată cu propaganda lăudăroasă, considerată necredibilă și grosolan exagerată. Ea ratează scopul.

La acest raport este anexată o strategie de comunicare care descrie în detalii conținutul dorit și modalitățile acțiunilor respective. Mai presus de toate, această strategie se concentrează asupra utilizării la maximum a tehnicilor de „marketing bazat pe permisiune» prin utilizarea internetului și chiar a ședințelor Curții.

Cum implementarea strategiei propuse de comunicare se încadrează în structura organizatorică a sistemului judiciar?

Mai întâi de toate, evident, implementarea strategiei trebuie să fie coordonată și organul cel mai potrivit pentru aceasta este CSM, care deja a mai avut de a face cu această sarcină, *inter alia*, a emis regulamentul nr. 141 / 6 privind relațiile publice, din 30 aprilie 2009. În majoritatea curților din țară există funcționari responsabili de relații cu publicul, totuși, se pare că ei nu întotdeauna își exercită funcțiile la fel, prin urmare, persistă necesitatea instruirii și coordonării ulterioare. În această privință, rolul funcționarilor responsabili de relații cu publicul trebuie să fie interpretat exact, și, de asemenea, trebuie să definească responsabilitățile altor jucători principali, de exemplu, ale președinților Curții.

În al doilea rând, CSM trebuie să organizeze utilizarea optimală a web-saturilor existente, precum și a ședințelor publice de audiere a cazurilor la Curte. După cum s-a explicat în Strategia de Comunicare, acestea sunt oportunități excelente de a oferi marketing bazat pe permisiune de calitate superioară - și de a avea un impact mare, având în vedere timpul care este necesar pentru atingerea acestui impact.

De Lege Ferenda

Nu toate măsurile propuse în acest raport sau recomandate de grupul de lucru tematic pretind amendamente legislative; mult poate fi făcut în cadrul juridic și organizatoric existent.

Totuși, câteva probleme vor cere în mod inevitabil întocmirea actelor legislative noi sau amendarea legilor existente.

una din aceste probleme cu certitudine este schimbarea necesară în reglementarea numărului de judecători. În situația actuală, numărul este întipărit în piatră, ceea ce împiedică organizarea justiției să introducă vreo ajustare sau să răspundă la necesitățile schimbate într-un mod rapid. Se recomandă ca Legea Privind Organizarea Judecătorească (sau mai degrabă anexa la aceasta) să fie amendată astfel încât 1) să definească doar numărul total de judecători din țară, lăsând numirea sau transferul judecătorilor la fiecare curte în seama CSM; 2) să includă judecătorii de instrucție în numărul total și să definească clar statutul, funcția și rolul lor în organizarea judecătorească; și 3) să sporească numărul total de judecători la 30, pentru a acoperi necesitățile într-un mod mai potrivit decât acum.

Înființarea Instanțelor de Contencios Administrativ, precum și înființarea mai multor instanțe economice decât acum va cere crearea noilor legi, la fel și în cazul unirii instanțelor mai mici din regiunile îndepărtate în entități mai mari. Totuși trebuie de menționat că actualele limite de resurse favorizează crearea secțiilor specializate în cadrul instanțelor existente, mai curând decât crearea sistemelor de instanțe judecătorești separate și aceasta este în spiritul în care a fost elaborată Legea contenciosului administrativ (nr. 793-XIV) din 10.02.2000: justiția administrativă este descrisă în această Lege ca consilii sau colegii în cadrul instanțelor de jurisdicție generală existente.

Chiar dacă crearea unui sistem separat pentru justiția administrativă, inclusiv o Curte Supremă de Contencios Administrativ în baza formulei “Conseil d’Etat” este foarte recomandată pentru viitor din cauza naturii foarte specifice a contenciosului administrativ, pentru viitorul apropiat recomandarea ar fi de creat secții speciale care s-ar ocupa de procesele administrative în cadrul instanțelor judecătorești existente, la toate

trei niveluri. Din aceleași motive, și cu același raționament, același lucru poate fi recomandat referitor la instanțele economice. În loc să existe doar două instanțe de acest fel în întreaga republică, ar fi preferabil de avut secții sau colegii care examinează cauzele economice în majoritatea, dacă nu în toate instanțele judecătorești din țară.

Aceste recomandări, care armonizează cu recomandările grupului de lucru tematic, vor necesita modificarea cadrului legislativ aplicabil (Legea privind organizarea judecătorească, etc.).

Posibila introducere a stagiatură viitorilor avocați la instanțe de judecată, de asemenea, va cere introducerea noii legislații, pentru a reglementa exact obligațiile instruiților, modalitatea calificării lor în juriști complet competenți și schimbările în structura organizatorică a instanțelor.

În cele din urmă, unele ameliorări în procedurile instanțelor recomandate de consultantul pe componenta 3, de asemenea, vor cere pregătirea actelor legislative.

Trebuie de menționat că de la aderarea ei în Consiliul Europei, Consiliul a examinat toate legile Moldovei pentru a asigura conformarea lor cu principiile europene de bază. Astfel s-a făcut încă un pas spre asigurarea calității mai bune a reformei juridice și judecătorești în țară.

5. STRATEGIA PROPUȘĂ PENTRU OBȚINEREA SUSȚINERII PENTRU REFORMĂ

Sistemul judecătoresc al Moldovei trebuie să devină mai atractiv pentru donatori, iar aceasta presupune un proces continuu, nu un set de măsuri luate o dată pentru totdeauna.

Se pare că sistemul judecătoresc, și mai ales CSM, trebuie să pledeze foarte mult pentru meritul susținerii reformei și importanța a însuși sistemul juridic, dacă va fi facilitată creșterea durabilă.

Mai presus de toate, donatorii trebuie să fie convingși despre următoarele aspecte de bază:

Necesitatea de a susține reforma legislativă și judiciară

Într-adevăr, deseori, donatorii nu susțin această reformă fiind convingși că dezvoltarea durabilă poate fi realizată prin lansarea proiectelor în dezvoltarea comunității, susținerea instituțională, sănătate, educație și alte domenii importante, lăsând sistemul legislativ fără atenție.

Această idee greșită trebuie să fie corectată. Instituțiile legate și responsabile de lege și justiție, și mai ales CSM, trebuie să explice în termeni expliți că deși existența doar a unui sistem judiciar adecvat nu garantează creșterea, lipsa acestuia sigur va împiedica creșterea solidă și durabilă.

Dezvoltarea implică o mulțime de tranzacții și active relevante care trebuie să fie protejate, o mulțime de acte care trebuie să fie aplicate. Mâna legii este singurul mecanism care poate oferi această protecție. Dezvoltarea economică sănătoasă nu merge mână-n-mână cu nelegiure, cu excepția cazului când creșterea ia forma „vestului sălbatic” și ne reținem să depunem orice efort de a ameliora calitatea vieții oamenilor.

Urgența sporirii încrederii publice în sistemul judecătoresc

Publicul larg trebuie să aibă încredere în toate instituțiile, dar încrederea în instituțiile legate de justiție trebuie să se afle în vârful acestei încrederi. Într-un fel, este mai important ca oamenii să aibă încredere în sistemul judiciar decât în alte instituții, din cauza caracterului de custode al valorilor de bază ale societății pe care îl are sistemul judiciar. O societate în care oamenii nu au încredere în sistemul lor de justiție este profund demoralizată.

Prin urmare, este deosebit de important de urmărit strategia solidă de comunicare, împreună cu direcțiile sugerate în raportul dat.

Donatorii trebuie să știe că o strategie de comunicare este adoptată și implementată și că strategia dată produce rezultate.

Monitorizarea performanței sistemului

Importanța unui sistem de monitorizare internă a fost explicată mai sus și nu poate fi supraestimată.

Dacă, pe lângă monitorizarea performanței sistemului judecătoresc, este monitorizată și satisfacția clientului și ea poate fi demonstrată, aceasta va granata succesul oricărei încercări de a atrage susținerea donatorilor în viitor. Într-adevăr, donatorii sunt foarte interesați să afle cât de satisfăcuți sunt clienții și cum este monitorizat acest fapt.

Monitorizarea satisfacției clienților este un exercițiu foarte complicat. Până când organizarea instanțelor judecătorești va putea consolida capacitatea de a efectua o astfel de monitorizare, s-ar putea decide de contractat cu acest scop din exterior un prestator de servicii la anumite intervale (monitorizare externă) aplicând regulile naționale cu privire la achizițiile publice.

6. RECOMANDĂRILE SUMARE DIN CADRUL ATELIERULUI FINAL DE LUCRU

Atelierul final al grupului de lucru a avut loc după cum a fost programat, la 29 septembrie 2009. Pe parcursul acestui atelier a fost prezentat și discutat prezentul raport. Pe parcursul atelierului și discuțiilor următoare, grupul de lucru a sugerat anumite ajustări la conținutul proiectului de raport și de asemenea și-au exprimat opiniile și recomandările, care ulterior au fost incluse în versiunea finală a raportului. O parte centrală a discuțiilor a fost ocupată de întrebarea dacă trebuie sau nu de creat instanțe de contencios administrativ în Republic Moldova, cu privire la care au fost exprimate mai multe păreri.

Viziunile și recomandările exprimate de către membrii grupului de lucru sunt următoarele:

- A fost propus de unit cele cinci instanțe de prim nivel din Chișinău în una, cu un Președinte și cinci Vice-președinți, care vor conduce diferite secții. Această fuzionare va contribui nu doar la economisirea resurselor, dar și la eliminarea aspectelor de jurisdicție locală în capitală.
- În același mod și din aceleași cauze, grupul de lucru a propus fuzionarea mai multor instanțe mici în unități mai mari.
- CSM trebuie să fie împuternicit să ia decizii cu privire la numirea, transferul și numărul de judecători, inclusiv judecători de instrucție, cu o limită maximală stabilită în lege.
- Judecătorii de instrucție, existența cărora este solicitată de către Codul de Procedură Penală, de asemenea trebuie cuprinși în prevederile Legii privind organizarea judecătorească, altminteri baza legală a locului și funcției lor în sistemul judiciar este șubredă.

- Finanțarea are o importanță majoră. Sistemul judiciar trebuie să primească cel puțin 1% din Bugetul de Stat - de preferat mai mult chiar—și instanțele judecătorești trebuie să fie încurajate să prezinte cel puțin bugete indicative sau proiecte pentru perioade de timp mai mari decât un an.
- Instanțele de contencios administrativ ar putea fi secții în cadrul instanțelor judecătorești existente, de exemplu una din cele cinci instanțe din Chișinău ar putea fi secție de contencios administrativ după fuzionarea menționată mai sus.

7. CONCLUZII

Multe realizări deja au fost obținute, și multe rămân să fie atinse, dar faptul că există dorința și ambiția de a face mai mult este cu certitudine o sursă mare de speranță.

Consultantul a observat nu doar dorința de a face mai mult, ci și un mare grad de râvnă, ca să nu spunem nerăbdare.

Mai există și o oarecare frustrare, ce se explică de lipsa resurselor pentru a satisface nevoile. Nu este bine dacă această frustrare persistă prea mult timp, deoarece ea poate da naștere la fenomene evident nedorite, cum ar fi înrădăcinarea corupției. Odată înrădăcinată, corupția - și alte fenomene nedorite - vor fi foarte greu de eradicat.

Deși persoanele din sistemul judiciar care sunt dornice să înceapă și să realizeze reforma trebuie să fie conștienți că Roma nu a fost construită într-o zi, totuși este important ca donatorii să ofere susținerea lor unificată sistemului judiciar indiferent de neajunsurile lui actuale.

În sfârșit, dar nu cel mai puțin important, este crucial ca jucătorii cheie și părțile interesate să acționeze pe baza recomandărilor integrate ale celor trei componente ale acestui proiect. În acest context, este important de amintit concluziile de bază ale celorlalte două componente.

Componenta 2 (elaborarea unui Sistem de măsurare și gestionare a performanței instanțelor judecătorești și o Abordare a evaluării personalului judiciar din Moldova) recomandat o abordare care constă din următoarele opt măsuri:

- 1) Evaluarea pe termen scurt a performanței, din mai până în septembrie 2009. Implementarea de către grupul de lucru a soluționării cazurilor, examinarea la timp a cazurilor și volumul de cazuri restante.

- 2) Evaluarea pe termen mediu a performanței, din octombrie 2009 până în iunie 2010: Examinarea de către grupul de lucru a posibilității de adăugare a trei indicatori suplimentari: Satisfacția clientului; costul unui caz; profesionalismul judecătorului (puncte procentuale de judecători fără acuzații serioase de conduită neprofesională).
- 3) Evaluarea performanței pe termen lung, iulie 2010 - iunie 2011: Elaborarea de către CSM a unui sistem de clasă mondială pentru măsurarea performanței în baza celor șase indicatori enumerați mai sus și cu modulul adițional de consultanță în afaceri care este elaborat de Programul Preliminar de Țară al Fondului Provocările Mileniului / USAID pentru Buna Guvernare.
- 4) Evaluarea și dezvoltarea forței de muncă pe termen scurt: CSM în coordonare cu MJ să solicite grupului de lucru să aplice tehnica Delphi și să susțină analiza regresivii multiple ale necesităților și cerințelor față de forța de muncă după cum a fost recomandat de PPTFPM. Cele două tehnici trebuie fuzionate pentru a determina „masele cauzelor” și de a prognoza necesitățile și cerințele față de forța de muncă.
- 5) Evaluarea și dezvoltarea forței de muncă pe termen lung: CSM să urmeze practica internațională principală în dezvoltarea informațiilor amănunțite despre cazuri în SIMD pentru a măsura complexitatea și ponderea cauzelor cu cerințele proiectate cu privire la judecători și organizare.
- 6) Guvernare și organizare: Actualul Departament de administrare judecătorească trebuie eventual plasat în subordinea CSM. Acest fapt ar trebui să consolideze capacitatea CSM de a organiza și administra instanțele de judecată și de a iniția îmbunătățiri.
- 7) Instruirea în domeniul evaluării performanței: CSM împreună cu Institutul Național de Justiție și Departamentul de administrare judecătorească să organizeze instruirea

pentru personalul superior de la MJ și CSM cu privire la cum de utilizat indicatorii de performanță în domeniul principalelor procese liderism și management.

- 8) Implementarea recomandărilor de mai sus trebuie să aibă loc atât de jos în sus și de jos în sus.

Componenta 3 (Optimizarea procedurilor instanțelor economice) a ajuns la următoarele concluzii:

- 1) Prevederile de procedură civilă sunt organizate într-un mod confuz și trebuie reorganizate. Cea mai mare întârziere la Instanțele economice este cauzată de procesul de chemare, preponderent din cauza că judecătorii nu primesc o dovadă a chemării. Al doilea motiv de întârziere este amânarea ședințelor cauzată de părțile la proces sau avocații lor (care solicită mai mult timp pentru pregătire), absența martorilor sau experților sau din cauza că rapoartele experților nu au fost trimise la timp.
- 2) Recomandat: Urmări procedurale mai stricte pentru partea care cauzează amânarea, limitarea posibilităților de amânare, limitarea dreptului la amânare în anumite cazuri, etc.
- 3) Sunt recomandate și alte măsuri, așa ca introducerea judecării acțiunii in contumacie, introducerea limitelor de timp atât pentru părți, cât și pentru instanțe judecătorești și utilizarea mărită a sistemelor alternative de soluționare a litigiilor în afara instanțelor judecătorești.
- 4) Procedura de apel nu este o problemă mare, dar aceleași măsuri sunt recomandate și în acest caz.
- 5) Este o întrebare deschisă dacă recomandările vor fi aplicate doar Instanțelor economice sau tuturor instanțelor judecătorești, sau dacă vor fi introduse reguli speciale de procedură pentru Instanțele economice.
- 6) Și, în cele din urmă, reforma de procedură poate fi reușită dacă include reforme instituționale, organizaționale, de personal și financiare.

ANEXE

1. Strategia de comunicare
2. Reorganizarea instanțelor judecătorești
3. Prezentarea utilizată în cadrul instruirii inițiale

ANEXA 2:

STRATEGIA DE COMUNICARE PENTRU SISTEMUL JUDECĂTORESC DIN MOLDOVA

Autor Dr. Jur. Gerassimos Furlanos - Chișinău,
20 septembrie 2009 Introducere

Strategia de comunicare este unul din rezultatele sarcinii d-lui G. Furlanos (“Evaluarea sistemului de organizare a instanțelor judecătorești și recomandarea de măsuri pentru modernizarea calității actului judiciar în Moldova”), care face parte din Componenta 1 a grant-ului Băncii Mondiale.

O bună strategie de comunicare are cea mai mare importanță, dacă se dorește îmbunătățirea imaginii publice a sistemului judecătoresc din Moldova.

Moldova se află într-o stare de tranziție și, aparent, suferă de toate problemele care sunt în mod tipic asociate unei astfel de tranziții. Una din ele este faptul că oamenii nu au încredere în instituții și sistemul judecătoresc nu este scutit de această neîncredere. Și totuși, nu ar trebui să fie cazul: din toate instituțiile și ramurile puterii, oamenii trebuie să aibă încredere în sistemul judecătoresc mai mult decât în toate celelalte.

În cadrul procesului lung și complicat de consolidare a încrederii, sistemul judecătoresc într-adevăr trebuie să fie prioritar. Oamenii pot continua să nu aibă încredere în alte instituții pentru o perioadă de timp (chiar și în națiunile dezvoltate deseori este manifestată o astfel de neîncredere, în special împotriva puterii executive), *dare i trebuie să poată avea încredere cel puțin în puterea judecătorească*. Este în natura acestei ramuri a puterii să fie custodele celor mai frumoase valori în legătură cu echitatea și justiția, protecția drepturilor de bază ale omului și administrarea tuturor proceselor de căutare a dreptății. Până când sistemul

judecătorească nu va fi caracterizat de standarde morale și etice impecabile, niciodată nu va fi credibil și niciodată nu va obține încrederea oamenilor.

Este un aspect de urgență ca nu doar de urmat aceste standarde în exercitarea funcțiilor, dar și de le demonstrat publicului. Este o chestie a soției Cezarului nu doar să fie sinceră, dar și să arate sincer. Justiția trebuie înfăptuită, dar de asemenea trebuie să arate ca înfăptuită - și totuși niciodată să nu ia forma unei propagande lăudăroase, deoarece aceasta ar distruge scopul. Cu alte cuvinte, este nevoie de o strategie de comunicare bine gândită și coerentă.

Mesajul

Întâi de toate trebuie să determinăm care este mesajul pe care dorim să-l transmitem publicului.

Mesajul pe care sistemul judecătorească vrea să-l transmită publicului trebuie bine-definit și foarte clar. El de asemenea trebuie bine-formulat, de altfel ar putea apărea neînțelegeri serioase.

În prezent, necesitatea de bază și cea mai evidentă este de a îmbunătăți imaginea sistemului judecătorească din Moldova și de a împrăștia percepțiile negative și concepțiile greșite din partea publicului.

După cum se obișnuiește în țările în tranziție, publicul general mereu bănuiește instanțele de judecată ca fiind corupte, favoritiste, politizate și puțin probabil independente de la ramura executivă a puterii. Moldova nu este o excepție.

Într-o oarecare măsură ar putea fi adevărat ca astfel de probleme să existe. Roma nu a fost construită într-o zi și va fi nevoie de timp pentru a îmbunătăți independența și sistemului judecătorească din Moldova și pentru a moderniza standardele de doctrine și etică ale actului judiciar. Pe de altă parte, *nu există vreun motiv pentru a*

se îndoi de bunele intenții ale tuturor funcționarilor judecătorești de a obține o astfel de independență și de ambiția lor de a crea rezultate judiciare ce corespund unor înalte standarde de etică și calitate. Ei de asemenea au demnitate profesională, la fel ca și oricine, și trebuie să fie mândri de ceea ce fac. Publicul trebuie făcut să înțeleagă acest fapt - iar susținerea lor, în special susținerea lor morală trebuie inclusă în această luptă. Este evident că aceasta trebuie să fie chintesența mesajului care urmează să fie comunicat publicului.

Și ultimul, dar nu cel din urmă - conținutul mesajului trebuie să fie alcătuit din informații și nu din argumente superficiale sau declarații dogmatice.

Pilonii unei bune comunicări

Orice strategie de comunicare trebuie să se axeze asupra priorităților și necesităților menționate în introducere (a se vedea mai sus).

În special, strategia trebuie să țină cont de necesitățile specifice ce rezultă din situația respectivă și setul de probleme ce trebuie rezolvate de fiecare dată prin intermediul strategiei de comunicare poate să nu fie mereu același. O bună strategie trebuie personalizată la problemele care există în orice situație dată. Prin urmare, o strategie de comunicare bună este o strategie dinamică, care trebuie actualizată și ajustată la necesități la anumite intervale, cel puțin o dată pe an, în legătură cu noul plan anual de activitate și bugetul anual.

Dată fiind lipsa de resurse, strategia de comunicare trebuie să fie și cât mai economică posibil, ținând minte că ideile bune nu numai că trebuie să coste bani. După cum veți vedea mai jos (în secțiunea „Modalități de comunicare»), deseori există oportunități de a comunica mesaje pozitive cu privire la sistemul judecătoresc care nu aduc careva costuri adiționale, de exemplu desfășurarea unor audieri publice de o calitate înaltă.

Măsurile și principiile de bază ce urmează formează fundamentul unei strategii de comunicare bune și orientate:

- Funcționarii judiciari și alt personal cheie din cadrul instanțelor trebuie să primească instruire de bază la tema „Cum de comunicat cu presa”.
- În special, trebuie să aibă loc instruire continuă periodică pentru președinții instanțelor, administratorii și funcționarii împuterniciți anume să comunice cu presa la tema “Cum de abordat relațiile publice și comunicarea publică”.
- În lipsa unei astfel de instruiți, Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să emită un set de instrucțiuni clare și simple pentru a fi utilizate de funcționarii instanțelor și personalul instanțelor în contactele lor cu mass media.
- Ca principiu de bază, care de asemenea trebuie să apară în instrucțiuni, trebuie să fie faptul ca doar funcționari și angajați autorizați ai instanțelor vor avea permisiunea de inter-acționa cu presa și de a oferi interviuri.
- Conducerea fiecărei instanțe, precum și funcționarii împuterniciți să lucreze cu media întotdeauna trebuie să încerce să promoveze un raport lin cu jurnaliștii care scriu despre instanțele de judecată.
- Trebuie mereu de ținut minte că mijloacele de informare în masă astăzi nu se limitează doar la presă. În afară de radio și televiziune, internetul își mărește importanța și trebuie să fie un instrument la îndemâna sistemului judecătoresc.
- O parte a strategiei de comunicare este de a transmite o imagine pozitivă a sistemului judecătoresc oferind răspunsuri la întrebări și îngrijorări proeminente și evidențiind astfel de precedente judiciare care demonstrează o mare măsură a independenței sistemului judecătoresc, respectul față de supremația legii, procesul și protecția corespunzătoare a drepturilor de bază ale cetățenilor.

- Totuși, informațiile de mai sus niciodată nu trebuie să ia formă de propagandă. Ele trebuie transmise într-un mod faptic și decent și să fie echilibrate cu o discuție reală cu privire la neajunsurile și problemele iminente.
- Și ultima după ordine, dar nu și după importanță - claritatea în orice segment de informații sau explicații oferite publicului are cea mai mare importanță.

Modalitățile de comunicare

Un mesaj este comunicat activ, adică prin intermediul unor măsuri proactive întreprinse de funcționarii împuterniciți și factorii de decizie, dar poate fi comunicat și „pasiv”. Chiar ca în cazul marketingului, aceasta poate fi o chestiune de campanie publicitară orientată spre exterior, dar poate fi și “marketing bazat pe permisiune”, *când potențialul grup țintă caută activ informații de la furnizor sau prestatorul de servicii, dar nu este invadat de informații nesolicitate*. Poate fi dovedit că această a doua formă de marketing este mai eficientă și produce mai mult impact într-o perioadă de timp corespunzătoare.

Mediul unei pagini web este ideal pentru cel de-al doilea tip de comunicare. O pagină web bună nu invadează pe nimeni și nici nu încearcă să spele creierii grupurilor țintă. Aceste tactici sunt contra-productive, în special în cazul sistemului judecătoresc, unde este necesară o tonalitate decentă pentru a consolida credibilitatea, astfel de practici trebuie evitate.

Într-adevăr, utilitatea internetului nu poate fi subestimată. El este la sigur cel mai bun mijloc de comunicare în ziua de astăzi. El se adresează persoanelor în parte care caută activ informații (prin urmare - sunt receptive) și poate oferi răspunsuri la întrebările, explicațiile și dubiile lor. Cu alte cuvinte, o pagină web poate proiecta o imagine pozitivă fără a fi sâcâitoare sau enervante și oferă posibilități nelimitate de ași extinde baza de informații și

cunoștințe prin link-uri. Astăzi, paginile web pot fi și interactive („blog-uri”) într-o mare măsură.

Audierile publice de asemenea pot fi un instrument excelent de comunicare a mesajelor pozitive despre meritele și calitățile actului judiciar. În unele țări, audierile publice sunt frecventate de public ce practic caută amuzament prin intermediul venirii la procese (de exemplu în Grecia). În alte state, precum în Suedia, sunt cazuri foarte rare când cineva vine la un proces, doar dacă nu are interes personal în acesta. Totuși, în ambele cazuri cei ce au un interes activ în modalitatea de desfășurare a actului judiciar, de exemplu jurnaliștii, studenții sau savanții, mai devreme sau mai târziu vor veni la procese. Nici nu trebuie menționat că aceasta este o oportunitate foarte utilă pentru sistemul judecătoresc de a proiecta o imagine pozitivă în termeni de etichetă, în termeni de adevăr imparțial și căutare a justiției și în termeni de proces corespunzător.

Comunicarea și psihologia

Comunicarea nu se referă doar la formularea unui mesaj și urmarea regulilor logice de comunicare și discuție. Sunt implicate și alte abilități ale minții umane, de aici rezultă necesitatea unei abordări psihologice corecte.

Problema cardinală aici este dacă trebuie aplicate principiile de bază ale psihologiei individuale sau colective. Diferența dintre aceste două este imensă.

Răspunsul depinde de modalitatea de comunicare aleasă. Discursurile publice și campaniile de propagandă tind să practice psihologia colectivă. Totuși, sistemul judecătoresc puțin probabil că va utiliza astfel de instrumente ca discursurile publice. Dacă modalitățile alese se rotesc în jurul prezenței în internet, publicațiilor de calitate științifică și câtorva interviuri discrete în mass media, atunci nu este nevoie de a „bombarda» grupurile țintă

cu sloganuri invazive, pur și simplu din cauza ca adresatul nu mai este mulțimea, ci persoane în parte care caută informații de calitate și care sunt înzestrate cu minți critice.

Oamenii tind să fie exigenți și critici când primesc informații ca persoane în parte. Pe de altă parte, când ei primesc informații ca membri ai unui grup (mare), o parte foarte mare a funcției critice ale minților lor este făcută incapabilă, deoarece fiecare membru al grupului crede că ceilalți s-au gândit deja și tinde să urmeze „concluzia” majorității fără a adresa careva întrebări. La sfârșitul zilei se poate întâmpla că nimeni nu s-a gândit serios la problema în cauză...

Cu alte cuvinte, dacă o strategie de comunicare este orientată către persoane în parte, atunci conținutul și configurația mesajului trebuie să fie bine-gândite, informative, coerente și *decente*. Sloganurile, focurile de artificii și stilul de propagandă doar produc un impact advers asupra minților unor persoane în parte, care sunt implicate activ în căutarea răspunsurilor. Psihologia individuală implică faptul că conținutul comunicării trebuie să ofere răspunsuri într-un mod onest, să admită neajunsuri acolo unde ele există și să dea dovadă de eforturi reale de a introduce acțiuni de corectare.

În lumina celor expuse mai sus, se pare preferabil de a produce o comunicare se adresează la mentalități ale persoanelor în parte și corespunde cerințelor de calitate înaltă ale unor astfel de mentalități individuale. Acest fapt este mult mai potrivit - și mai mult probabil că va produce rezultatele scontate - în cazul sistemului judecătoresc decât practicarea psihologiei colective.

ANEXA 2: REORGANIZAREA INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

Astăzi în Moldova există următoarele instanțe judecătorești de primul nivel:

Jurisdicția instanței		Numărul de judecători
1	Botanica, mun. Chișinău	19
2	Buiucaeni, mun. Chișinău	19
3	Centru, mu. Chișinău	18
4	Ciocana, mun. Chișinău	13
5	Rîșcani, mun. Chișinău	19
6	Anenii-Noi	6
7	Bălți	15
8	Bender	2
9	Basarabeasca	2
10	Briceni	6
11	Cahul	9
12	Cantemir	4
13	Căușeni	5
14	Călărași	5
15	Criuleni	5
16	Ciadîr-Lunga	4
17	Cimișlia	6
18	Comrat	6
19	Criuleni	5
20	Dondușeni	3
21	Drochia	5
22	Dubrsari	2
23	Edineț	7
24	Fălești	5
25	Florești	8
26	Glodeni	5
27	Hîncești	9
28	Ialoveni	6

Jurisdicția instanței		Numărul de judecători
29	Leova	4
30	Nisporeni	5
31	Ocnița	5
32	Orhei	7
33	Rezina	5
34	Rîșcani	5
35	Sîngerei	5
36	Soroca	10
37	Strășeni	8
38	Șoldăneștii	4
39	Ștefan-Vodă	4
40	Taraclia	4
41	Telenești	6
42	Ungheni	8
43	Vulcrnești	2
Total:		300.0

Multe din instanțele de mai sus constau din doar unul, doi sau trei judecători. În afară de problema generală de economisire a resurselor, astfel de instanțe de asemenea înfruntă probleme în constituirea completelor și în atribuirea cazurilor când este necesar un anumit nivel de specializare. Când numărul de judecători este deja scăzut, factorii de genul concediilor de maternitate, concediile de boală sau misiunile judecătorilor pot slăbi considerabil organizarea instanțelor judecătorești și să prezinte întreaga situație ca fiind precară. Din toate aceste cauze și conform recomandărilor grupului de lucru este sugerat ca instanțele judecătorești mai mici să fie unite în unele mai mari, conform următoarelor:

1. Judecătoria Vulcănești să fie absorbită de judecătoria Comrat
2. Judecătoria Basarabeasca să fie absorbită de judecătoria Cimișlia
3. Judecătoria Bender să fie absorbită de judecătoria Anenii Noi

4. Judecătoria Șoldănești să fie absorbită de judecătoria Rezina
5. Judecătoria Ocnița să fie absorbită de judecătoria Dondușeni
6. Judecătoria Sîngerei să fie absorbită de judecătoria Bălți
7. Judecătoria Dubăsari să fie absorbită de judecătoria Criuleni
8. Judecătoria Dubăsari să fie absorbită de o judecătorie din Chișinău (Botanica sau Buiucani)
9. O parte a judecătoriei Leova să fie absorbită de judecătoria Cantemir
10. Partea de nord-vest a judecătoriei Leova să fie absorbită de judecătoria Hîncești
11. O parte a judecătoriei Strășeni să fie absorbită de o judecătorie din Chișinău (Buiucani)
12. Cealaltă parte a judecătoriei Strășeni să fie absorbită de judecătoria Nisporeni.

Adițional celor menționate anterior, este sugerat ca cele 5 instanțe judecătorești de prim nivel să fie unite în una singură. Mai exact, clădirile existente pot fi păstrate și unele din ele pot fi utilizate pentru a găzdui secții specializate, așa ca contenciosul administrativ, dar instanța judecătorească unificată trebuie să fie percepută ca una de jurisdicție locală cu scopul ca definițiile și cerințele de procedură și structura organizațională generală să fie unele și aceleași.

Principiul de bază în aceste propuneri este ca instanțele judecătorești mai mici să fie lichidate în favoarea unor mai mari, prin care unitatea mai mare absoarbe pe cea mai mică. Cu toate acestea, ar putea fi câteva cazuri când din considerente politice, istorice și altele pot necesita un alt curs de acțiuni decât o astfel de fuziune în unități mai mari. - Dacă presupunem ca astfel de considerente nu vor apărea, lista finală a instanțelor judecătorești, după reorganizare, ar putea fi următoarea:

Jurisdicția instanței		Numărul de judecători
1	Chișinău (inclusiv Botanica, Buiucani, Centru, Ciocana, Ialoveni, Rîșcani și o parte din Strășeni)	88
2	Anenii-Noi (inclusiv Bender)	6
3	Bălți (inclusiv Sîngerei)	15
4	Briceni	6
5	Cahul	9
6	Cantemir (inclusiv o parte din Leova)	4
7	Călărași	6
8	Căușeni	5
9	Ciadîr-Lunga	4
10	Cimișlia (inclusiv Basarabeasca)	6
11	Comrat (inclusiv Vulcănești)	6
12	Criuleni (inclusiv Dubăsari)	5
13	Dondușeni (inclusiv Ocnîța)	3
14	Drochia	5
15	Edineț	7
16	Fălești	3
17	Florești	8
18	Glodeni	5
19	Hîncești (inclusiv o parte din Leova)	9
20	Nisporeni (inclusiv o parte din Strășeni)	5
21	Orhei	5
22	Rezina (inclusiv Șoldănești)	7
23	Rîșcani	5
2A	Soroca	10
26	Șt.-Vodă	4
26	Taraclia	4
2Y	Telenești	6
2B	Ungheni	8
Total:		254,00

Aceasta va reduce numărul de instanțe judecătorești de la 42 la 28, care a fi o îmbunătățire considerabilă din punctul de vedere al economisirii resurselor și introducerii unei structuri organizaționale mai eficiente.

- Dată fiind dimensiunea mică a Republicii Moldova și distanțele relativ scurte dintre diferite localități, ajungem la concluzia ca avantajele unei astfel de reorganizări prevalează cu mult posibilele dezavantaje când este vorba de accesul la justiție. În unele cazuri aceasta ar putea cauza mica incomoditate de a parcurge încă câțiva kilometri până la instanța judecătorească, pe de altă parte, date fiind îmbunătățirile în structura organizațională, calitatea serviciilor și produselor judiciare se vor îmbunătăți probabil, spre beneficiul oamenilor.
- Adicional la fuziunea instanțelor descrisă mai sus, îmbunătățirile generale structurale și organizaționale recomandate de acest Consultant și Grupul de lucru tematic pot fi rezumate după cum urmează:
- Mărirea numărului de judecători cu aproximativ 30.
- Modificarea mecanismului de numire și transferare a judecătorilor, astfel încât CSM să fie împuternicit să opereze eficient sistemul, în cadrul anumitor limite de sus stabilite de Lege sau Regulamente (Decrete).
- Mărirea finanțării sistemului judiciar până la nivelul de cel puțin 1 % din Bugetul de
- Stat.
- Metodologia financiară pentru plățile și transferurile de fonduri trebuie să fie simplificate și scutite de birocrație inutilă.
- Din moment ce sunt identificate fondurile, naționale sau internaționale, îmbunătățirile de infrastructură recomandate de Programul Provocările Mileniului trebuie implementate fără întârziere.

- Între timp, sistemul judiciar moldovenesc trebuie să încerce să devină mai atractiv pentru donatori prin introducerea unor astfel de măsuri ca o bună strategie de comunicare și un sistem de monitorizare sistematică.
- Îmbunătățirea pachetelor de remunerare ale tuturor funcționarilor și angajaților instanțelor judecătorești pentru a preveni fluctuația înaltă.
- Implementarea prevederilor Strategiei în ceea ce privește angajarea referenților și , eventual, mai multor grefieri.
- Introducerea funcției de administrator al instanței judecătorești pentru a diminua sarcinile administrative ale președinților instanțelor judecătorești.
- Transferarea responsabilității de numire a grefierilor instanțelor și altui personal al instanțelor către CSM.
- Transferarea Departamentului pentru Administrare Judecătorească de la Ministerul Justiției către CSM.
- Crearea unor secții specializate cu complete de judecători, în cadrul majorității dacă nu tuturor instanțelor judecătorești existente, pentru a examina cauzele de contencios administrativ, economice și alte cauze, ca prim pas. În viitor, ar trebui să existe un sistem separat de contencios administrativ.

H O T Ă R Î R E

cu privire la Raportul final elaborat în cadrul Grantului Băncii Mondiale, componenta I „Evaluarea sistemului de organizare a instanțelor judecătorești și propunerea de măsuri pentru modernizarea calității actului judiciar în Moldova ”

29 octombrie 2009
nr. 327/14

mun. Chișinău

Examinînd chestiunea privind Raportul final elaborat în cadrul Grantului Băncii Mondiale componenta I „Evaluarea sistemului de organizare a instanțelor judecătorești și propunerea de măsuri pentru modernizarea calității actului judiciar în Moldova ”, audiind informația domnului Nicolae Clima, Consiliul Superior al Magistraturii

C O N S T A T Ă :

În anul 2005, Republica Moldova a solicitat și a primit un grant de la Fondul de Dezvoltare Instituțională al Băncii Mondiale pentru susținerea reformei instanțelor judecătorești.

Obiectivul grantului este de a îmbunătăți performanța curților de justiție punând accent pe jurisdicția economică.

Consiliul Superior al Magistraturii este autoritatea publică din sistemul judecătoresc care implementează Grantul Băncii Mondiale privind consolidarea capacităților instituționale ale sistemului judecătoresc din Republica Moldova.

Obiectivul Grantului este de a îmbunătăți performanța instanțelor judecătorești, prin:

- Organizare mai bună a instanțelor judecătorești (Componenta 1);
- Management mai strategic și orientat spre rezultate (Componenta 2);
- Proceduri mai eficiente de luare a deciziilor economice (Componenta 3);
- Instanțele de judecată cu o performanță mai bună au o influență pozitivă asupra mediului de afaceri și climatului investițional din Republica Moldova.

În procesul de implementare a Grantului Băncii Mondiale, CSM este susținut de grupuri de lucru tematice pentru fiecare din componentele proiectului, care constau din reprezentanți ai Parlamentului, Ministerului Justiției, instanțelor judecătorești și Baroului Avocaților.

Sarcina Componentei I constă în a contribui la realizarea obiectivelor Strategiei de consolidare a sistemului judecătoresc (aprobată de Parlamentul Republicii Moldova în anul 2007) și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei în cauză, iar raportul final are drept scop evaluarea sistemului de organizare a instanțelor de judecată și recomandarea de măsuri pentru a mări calitatea actului de justiție.

Obiectivele Strategiei sunt relevante în contextul acestei sarcini:

- îmbunătățirea calității actului judiciar;
- îmbunătățirea eficienței și răspunderii sistemului judecătoresc;
- asigurarea eficienței administrării instanțelor judecătorești.

Principalele componente ale consultanței pentru Componenta I , realizate de către consultantul internațional calificat în domeniu, Dr. Jur. Gerassimos Furlanos din Grecia, consultant în domeniul juridic al Consiliului Superior al Magistraturii, în cadrul grantului, sunt următoarele:

Evaluarea organizării actuale a instanțelor judecătorești.

Devenind un stat funcțional independent din 27 august 1991, Republica Moldova este o țară care parcurge prin perioada de tranziție și integrare în economia mondială.

Sistemul juridic al țării este constituit conform tradițiilor sistemului de drept romano-germanic cu toate implicațiile acestuia în termeni de doctrine aplicabile și metodologii de lucru corespunzătoare. Cadrul legislativ al sistemului judiciar din Moldova este adecvat și activ în introducerea unei noi legislații. În anul 1994 Parlamentul Moldovei a aprobat un Program de Reformare legislativă și judiciară și a fost creat un Consiliu de Coordonare a Reformei Legislative și Judiciare (CCRLJ). Adicional, atât Planul Național de Dezvoltare pentru perioada 2008-2011 cât și Planul de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană pentru 2006-2009 se identifică reforma justiției drept una din priorități.

Adoptarea Strategiei și a Planului de Acțiuni pentru implementarea strategiei este un pas înainte extrem de important.

Realizarea obiectivelor componentei I „Evaluarea sistemului de organizare a instanțelor judecătorești și propunerea de măsuri pentru modernizarea calității actului judiciar în Moldova” prevede introducerea instanțelor specializate sau cel puțin secțiunilor specializate în cadrul instanțelor judecătorești ca fiind o prioritate și în special introducerea contenciosului administrativ.

Un domeniu în care organizarea judecătorească poate fi îmbunătățită în continuare este eliminarea consecințelor de influență politică și executivă asupra sistemului judiciar. În special, acele câteva poziții înalte printre care numirea judecătorilor de puterea politică trebuie schimbate ca acestea să revină sistemului de autoadministrare judecătorească și anume Consiliului Superior al Magistraturii.

Un alt aspect este modalitatea în care este determinat numărul de judecători, pentru fiecare instanță, va fi suficient ca numărul total de judecători să fie prevăzut de lege, iar distribuția și redistribuirea

judecătorilor (și a personalului) la anumite instanțe trebuie să fie un aspect hotărât de Consiliul Superior al Magistraturii, ceea ce ar face o organizare mult mai flexibilă decât este astăzi.

A doua problemă ce urmează rezolvată este posibila fuziune a unor anumite instanțe mici și îndepărtate în unele mai mari și localizate mai central.

Consiliul Superior al Magistraturii ar oferi un serviciu de mare folos sistemului judiciar din Moldova dacă ar putea iniția o serie de ateliere și/sau măsuri similare cu scopul de a crea o cultură organizațională mai bună în instanțe.

În special aceste aspecte s-ar putea referi la adevăratele semnificații ale independenței sistemului judecătoresc contează nivelul moral care e necesar pentru a fi un judecător imparțial și respectat în societate.

Identificarea problemelor cheie și a cauzelor lor.

Problemele referitoare la organizarea instanțelor judecătorești sunt de diferite categorii:

Necesități materiale – există necesități de continuarea a implementării computerizării în domeniul tehnologiilor informaționale, aceste necesități în mare măsură în prezent sunt satisfăcute de programul Preliminar de Țară al Fondului Provocărilor Mileniului pentru Buna Guvernare și în special desfășurarea SIMD care are loc pe etape.

Judecătorii și personalul instanțelor – din lipsa de finanțare, este deficit de judecători, volumul de lucru pentru judecători existenți este mare, ținând cont de numărul populației și fluxul de cauze.

Lacuna existentă nu e prea dificil de lichidat în termeni de recrutare a judecătorilor adiționali și altui personal, dificultatea constând în identificarea resurselor financiare și modificarea cadrului legislativ.

Calitatea profesională a judecătorilor existenți și a personalului instanțelor, pare perfect adecvată, și totuși trebuie introdusă instruirea continuă pentru a actualiza cunoștințele lor și a le îmbunătăți calificările și aptitudinile în domenii diferite de jurisprudență, și mai cu samă în domenii de comunicare și aspecte organizaționale de lucru în echipă.

Una din probleme este fluctuația înaltă a personalului care are loc datorită nivelului scăzut de remunerare. Acest fapt afectează negativ performanța instanțelor judecătorești din orice punct de vedere și trebuie abordată cu prioritate.

Distribuirea geografică a instanțelor – distribuirea geografică a instanțelor în cadrul țării este echitabilă și reflectă distribuția populației.

O astfel de distribuție este ancorată în tradiția istorică. Totuși, inevitabilă este problema cu privire la cât de justificată este prezența instanțelor mici în anumite regiuni îndepărtate.

Economia resursele este o tendință internațională generală, nu doar în contextul sistemului judiciar, ci în toate sectoarele. Ideea constă în faptul că nu se pot menține instanțe cu doi sau trei judecători efectul lor într-o instanță mică, fiind neesențial.

Adițional la distribuția echitabilă a volumului de cauze în instanțe, numărul mic de judecători poate implica complicații mai serioase de ordin procedural. De exemplu, stabilirea completelor de trei sau mai mulți judecători este practic imposibilă, în special când unul sau mai mulți judecători nu pot participa din anumite motive (la examinarea unor cauze). Aceasta cauzează transferul constant de cauze de la o instanță la alta.

Pe de altă parte, sistemul judiciar nu este doar o autoritate sau serviciu ca orice altul. El luptă pentru justiție și valorile ce stau la baza ei. Astfel, dacă regiunile îndepărtate sunt private de accesul simplu la instanțe, aceasta ar putea avea un impact advers asupra egalității în fața legii care este unul din principiile de bază a sistemului de justiție. Prin urmare, orice mișcare întru reformarea

distribuirii geografice a instanțelor, astfel încât în țară să fie instanțe mai puține, dar mai mari trebuie să fie echilibrată, prin prisma de a facilita accesului la justiție a fiecărui cetățean, chiar și a celor ce locuiesc în regiuni îndepărtate. Ultima constatare poate fi o sarcină relativ simplă de îndeplinit în cazul Moldovei, o țară mică, unde toate distanțele sunt mici și mijloacele de comunicare sunt relativ bune.

În lumina celor menționate mai sus, se pare că distribuirea geografică a instanțelor judecătorești necesită ajustări minore pentru a soluționa impasurile din cadrul instanțelor judecătorești din regiuni îndepărtate.

Instanțe specializate și judecători specializați - numărul de curți de jurisdicție generală poate fi comparat cu cifrele corespunzătoare din alte țări - inclusiv statele membre ale UE. Se pare că, în Republica Moldova este deficit de instanțe specializate. În prezent, singurele instanțe specializate din Moldova sunt cele două instanțe economice și judecătoria militară.

În cazul instanțelor economice, concentrarea lor în Chișinău prezintă bariere geografice și economice serioase în calea accesului la justiție pentru afacerile din afara capitalei, totuși desfășurarea geografică a unor astfel de instanțe presupune o mărire a numărului lor.

Chiar dacă nu este motiv de a încuraja proliferarea instanțelor speciale, este o practică standard și justificată în țările cu sistem de drept civil de a avea instanțe separate de contencios administrativ. Din moment ce dreptul administrativ reglementează relațiile dintre cetățeni și stat, este considerat la general justificat de a separa disputele referitoare la dreptul administrativ de instanțele cu jurisdicție generală. Logica diferită și doctrinele diferite de interpretare care există în dreptul administrativ sunt la rădăcina acestei justificări.

Pe de altă parte, secții specializate ale instanțelor și în special judecători specializați, este ceva ce ar trebui să existe. În cazul

justiției administrative, până când nu pot fi create instanțe speciale (care sunt deja prevăzute în lege), trebuie prevăzute secții și / sau judecători specializați în drept administrativ în cadrul instanțelor cu jurisdicție generale care există.

În cadrul raportului realizat de către consultantul internațional **Dr. Jur. Gerassimos Furlanos**, sunt propuse următoarele soluții:

Aspecte structurale și organizaționale - stabilirea unor noi instanțe specializate, sau cel puțin secții specializate în cadrul instanțelor existente.

În cazul instanțelor economice, care deja există, o extindere a lor ar putea fi examinată prin stabilirea unor camere specializate în Curțile de Apel din Bălți și Cahul. Acesta ar fi primul remediu pentru a soluționa situația.

Suplinirea de instanțe economice poate fi mai simplă, deoarece necesită doar extinderea structurilor existente, iar pentru crearea instanțelor de contencios administrativ este necesară o investiție și efort mai masiv. O soluție ar fi de a începe cu secții specializate în instanțele cu jurisdicție generală pentru a soluționa cauzele de drept administrativ, înainte ca justiția administrativă să poată fi separată.

O apreciere răspândită este mărirea numărului de judecători care ar aplana esențial problema lipsei de forță de muncă judecătorească. Numărul de grefieri și consultanți ai judecătorilor de asemenea trebuie mărit.

În mod ideal, fiecare judecător trebuie să aibă acces la cel puțin un consultant și un grefier, adițional la un referent, pentru a lucra cu pregătirea de caz și aspectele practice ale procesului într-un mod eficient.

În anumite țări, de exemplu cele scandinave, stagierea avocaților poate și preponderent are loc în instanțe de judecată, mai degrabă decât în birouri de avocați. Aceasta oferă anumite avantaje: persoana care își desfășoară stagierea capătă cunoștințe

practice mai bune despre modul în care lucrează sistemul judiciar, ceea ce le permite să devină avocați mai buni - mai util atât pentru viitorii lor clienți și, într-adevăr, pentru însăși procesul judiciar - și instanța capătă o mână de ajutor. Aceste persoane care își desfășoară stagierea joacă un rol combinat între grefier și consultant, dar după o anumită perioadă le este permis să soluționeze reclamații mici, ceea ce de fapt micșorează povara judecătorilor.

Este propus de examinat posibilitatea introducerii unui sistem similar și în Republica Moldova în viitor, ca modalitate de a mări calitatea serviciilor prestate de avocați, pentru a îmbunătăți înțelegerea reciprocă și cooperarea dintre diferiți actori ai actului judiciar și de asemenea pentru a ajuta instanțele judecătorești să depășească crizele de încadrare cu personal.

Evident, introducerea un astfel de sistem nou necesită studierea modelelor existente și adaptarea lor la realitățile moldovenești.

Este de asemenea propus, în acest context, de a mări alocațiile din bugetul de stat pentru sistemul judiciar de la nivelul său actual de 0.87% la cel puțin 1%, dacă nu mai mult. Adicional, donatorilor le este recomandat să investească în infrastructura instanțelor judecătorești la acest moment critic de consolidare a capacităților sistemului judiciar. O astfel de consolidare a capacităților nu trebuie să fie constrânsă de limitele curente de infrastructură.

Monitorizarea – una dintre soluțiile menționate în raportul final pe Componenta 2, „Măsurarea performanței instanțelor de judecată”, este percepută ca monitorizarea, analiza și gestiunea permanentă rezultatelor cu scopuri de transparență, responsabilitate și perfecționare continuă. Ea este de asemenea percepută ca o auto-analiză organizațională, care la rândul său este primul pas important în direcția reformei judiciare. Din cauza că instanțele de judecată au de obicei un mai mare grad de scutire de supraveghere decât alte instituții, ele trebuie să echilibreze această independență cu măsurarea și revizuirea performanței sale.

Măsurarea performanței promovează independența judiciară prin transparență și răspundere; și ea este un instrument de dezvoltare continuă, care la rândul său promovează credința și încrederea publicului în instanțele de judecată.

Raportul pe Componenta 2 declară în acest context că până în iunie 2011, sistemul judiciar din Moldova poate și trebuie să elaboreze un sistem de măsurarea și management al performanței instanțelor judecătorești de clasă mondială, consolidat de un set de măsurări ale performanței instanțelor și o metodologie pentru pronosticarea cerințelor față de forța de muncă în domeniul judiciar.

Monitorizarea este introdusă în raportare, care la rândul său se transformă în planificare, ca la sfârșitul zilei să se dea naștere unui ciclu adecvat și coerent de management al oricărei operațiuni. Observarea acestui ciclu de management într-o instituție duce la rezultate mai bune, la evitarea greșelilor și tinde să facă operațiunile mai atractive pentru donatori și investitori.

Monitorizarea unei anumite acțiuni poate fi internă, adică integrată în sistem, sau externă, care de obicei este contractată în exterior cu consultanți independenți. Chiar dacă una nu o exclude pe cealaltă, monitorizarea internă este mai critică ca un sistem de alertare timpurie. Un astfel de sistem de monitorizare de asemenea oferă posibilitatea de a lua decizii informate și de a îmbunătăți planificarea și stabilirea bugetului pentru perioada următoare.

Fundamentul unui sistem de monitorizare internă este deja stabilit în indicatorii de măsurare a performanței care sunt incorporați în Sistemul Integrat de Management al Dosarelor (SIMD). Tabloul de bord cu privire la performanță al SIMD trebuie să se extindă la indici mai calitativi pe termen mediu și lung, ceea ce va fi făcut pe etape.

În afară de faptul că Sistemul Integrat de Management al Dosarelor încă nu este corectat și personalizat totalmente în toate instanțele judecătorești din țară, trebuie menționat că sistemul de

monitorizare, ca un tot întreg, trebuie extins în direcția monitorizării satisfacerii clienților. Aceasta are cea mai mare importanță, dacă trebuie mărită calitatea actului judiciar, consolidată încrederea publicului în instanțele de judecată și îmbunătățită asistența din partea donatorilor.

Evaluarea performanței individuale - monitorizarea și evaluarea performanței individuale a judecătorilor sunt indispensabile, o astfel de evaluare ar trebui să se concentreze mai presus de toate asupra aspectelor calitative și să combine autoevaluarea și autojustificarea judecătorului evaluat cu datele obiective.

Trebuie de menționat că anumite date cantitative pot fi obținute din SIMD pentru a fi utilizate în evaluarea individuală a performanței, de exemplu, numărul de cazuri rezolvate pe parcursul perioadei de referință, viteza soluționării sau numărul hotărârilor care sunt schimbate în instanța de apel.

Comunicarea și colectarea informației - colectarea bună a informației este extrem de importantă pentru orice instituție, dacă ea dorește să funcționeze cu succes.

Pentru sistemul judiciar, colectarea corespunzătoare este strâns legată de valorile de bază ale justiției, cum ar fi imparțialitatea, standarde etice și morale impecabile, studii de jurisprudență de calitate superioară. Societatea așteaptă de la sistemul judiciar dreptate și înțelepciune, și nu hotărâri birocratice „șifonate” de formalități. Dreptatea și înțelepciunea (supranumite „judecată sănătoasă”) trebuie să fie asigurate - dar acest lucru trebuie să fie și vizibil.

Vizibilitatea, pe de altă parte, nu trebuie să fie confundată cu propaganda laudăroasă, considerată necredibilă și grosolan exagerată. Ea ratează scopul.

La acest raport este anexată o strategie de comunicare care descrie în detalii conținutul dorit și modalitățile acțiunilor respective. Mai presus de toate, această strategie se concentrează

asupra utilizării la maximum a tehnicilor de „marketing bazat pe permisiune” prin utilizarea internetului și chiar a ședințelor instanțelor.

Mai întâi de toate, evident, implementarea strategiei trebuie să fie coordonată și organul de autoadministrare judecătorească - Consiliul Superior al Magistraturii, care deja a mai avut de a face cu această sarcină. *Inter alia*, a emis Regulamentul cu privire la serviciul de informare publică și relații cu mass-media adoptat prin Hotărârea CSM nr. 141/6 din 30 aprilie 2009 privind relațiile publice, din 30 aprilie 2009.

În majoritatea instanțelor din țară există specialiști/purtător de cuvânt - de relații cu publicul și mass-media al instanțelor judecătorești, totuși, se pare că ei nu întotdeauna își exercită funcțiile la fel. Prin urmare, persistă necesitatea instruirii și coordonării ulterioare. În această privință, rolul specialiștilor/purtător de cuvânt - de relații cu publicul și mass-media al instanțelor judecătorești, trebuie să fie interpretat exact, și de asemenea, trebuie definite responsabilitățile altor jucători principali.

În al doilea rând, CSM trebuie să organizeze utilizarea optimală a paginilor web existente, precum și a ședințelor publice de audiere a cazurilor în instanțele judecătorești. După cum s-a explicat în Strategia de Comunicare, acestea sunt oportunități excelente de a oferi marketing bazat pe permisiune de calitate superioară și de a avea un impact progresist, având în vedere timpul care este necesar pentru atingerea acestui impact.

„Legea Ferenda” - nu toate măsurile propuse în acest raport sau recomandate de grupul de lucru tematic prevede amendamentele legislative, pot fi făcute în cadrul juridic și organizatoric existent.

Una din aceste probleme cu certitudine este reglementarea numărului de judecători. În situația actuală, numărul de judecători este întărit în piatră, ceea ce împiedică organizarea justiției să introducă vreo ajustare sau să răspundă la necesitățile schimbate într-un mod rapid. Se recomandă ca Legea privind organizarea

judecătorească (sau mai degrabă anexa la aceasta) să fie modificată astfel încât:

1) să definească doar numărul total de judecători din țară, lăsând numirea sau transferul judecătorilor în fiecare instanță judecătorească în seama CSM;

2) să sporească numărul total de judecători, pentru a acoperi necesitățile într-un mod mai potrivit decât acum.

Înființarea Instanțelor de Contencios Administrativ, precum și înființarea mai multor instanțe economice decât cele existente, cere modificarea legilor, la fel și în cazul absorbirii instanțelor mai mici din regiunile îndepărtate în entități mai mari. Totuși trebuie de menționat că actualele limite de resurse favorizează crearea secțiilor specializate în cadrul instanțelor existente, mai curând decât crearea sistemelor de instanțe judecătorești separate și aceasta este în spiritul în care a fost elaborată Legea contenciosului administrativ (nr. 793-XIV) din 10.02.2000. Justiția administrativă este descrisă în această Lege ca complete sau colegii în cadrul instanțelor de jurisdicție generală existente. Chiar dacă crearea unui sistem separat pentru justiția administrativă, inclusiv o Curte Supremă de Contencios Administrativ în baza formulei “Conseil d’Etat” este foarte recomandată pentru viitor din cauza naturii foarte specifice a contenciosului administrativ, pentru viitorul apropiat recomandarea ar fi de creat colegii speciale care s-ar ocupa de procesele administrative în cadrul instanțelor judecătorești existente la toate trei niveluri.

Din aceleași motive, și cu același raționament, același lucru poate fi recomandat referitor la instanțele economice.

În loc să existe doar două instanțe de acest fel în întreaga republică, ar fi preferabil de avut colegii care examinează cauzele economice în majoritatea, dacă nu în toate instanțele judecătorești din țară.

Aceste recomandări, armonizate cu recomandările grupului de lucru tematic, vor necesita modificarea cadrului legislativ aplicabil (Legea privind organizarea judecătorească etc.).

Trebuie de menționat că odată cu aderarea Republicii Moldova în Consiliul Europei, au fost examinate toate legile Moldovei pentru a asigura conformarea lor cu principiile europene de bază. Astfel s-a făcut încă un pas spre asigurarea calității mai bune a reformei juridice și judecătorești în țară.

Raportul prezentat recomandă strategia propusă întru obținerea susținerii pentru reforma judiciară din Republica Moldova.

Sistemul judecătoresc al Moldovei trebuie să devină mai atractiv pentru donatori, iar aceasta presupune un proces continuu, nu un set de măsuri luate o dată pentru totdeauna. Se pare că sistemul judecătoresc, și mai ales CSM, trebuie să pledeze pentru meritul susținerii reformei și importanța ei în sistemul juridic, dacă va fi facilitată creșterea durabilă.

Urgența sporirii încrederii publice în sistemul judecătoresc, este un factor important deoarece societatea trebuie să aibă încredere mai mare în sistemul judiciar decât în alte instituții din cauza caracterului de custode al valorilor de bază ale societății pe care îl are sistemul judiciar. O societate în care oamenii nu au încredere în sistemul lor de justiție este profund demoralizată.

Prin urmare, este deosebit de important de urmărit strategia solidă de comunicare, împreună cu direcțiile sugerate în raportul dat.

Raportul final „Evaluarea sistemului de organizare a instanțelor judecătorești și propunerea de măsuri pentru modernizarea calității actului judiciar în Moldova ” reflectă opinii adunate în urma interviurilor, întrevederilor și discuțiilor realizate cu judecători, avocați și personalul administrativ al instanțelor judecătorești, precum și cu reprezentanți ai Curții Supreme de Justiție, cu membrii grupului de lucru. Accentul principal se pune pe strategia de comunicare, reorganizarea instanțelor judecătorești, prezentarea utilizată în cadrul instruirii inițiale.

Consiliul Superior al Magistraturii consideră necesar de lua act de Raportul final nominalizat și a trasa măsuri pentru atingerea obiectivului în susținerea reformei legislative și judiciare în

Republica Moldova, urgența sporiri încrederii publice în sistemul judecătoresc național, monitorizarea performanței sistemului judecătoresc etc.

În conformitate cu prevederile art. 4 și 24 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Magistraturii,

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Se ia act de Raportul final elaborat în cadrul Grantului Băncii Mondiale, componenta I, cu genericul „Evaluarea sistemului de organizare a instanțelor judecătorești și propunerea de măsuri pentru modernizarea calității actului judiciar în Moldova”.

2. Consiliul Superior al Magistraturii va întreprinde măsuri concrete pentru realizarea propunerilor și recomandărilor din raport pentru ce :

- va înainta propuneri de modificare a legislației;
- va continua implementarea strategiei de comunicare;
- va evalua performanțele individuale și ale instanțelor în conformitate cu recomandările propuse;
- va monitoriza în permanență activitatea organizatorică în fiecare instanțe și judecător întru efectuarea unei justiții eficiente și imparțiale;
- va spori gradul de responsabilitate întru diminuarea factorilor negativi și atingerea impactului de încredere a societății în justiție.

3. Prezenta hotărâre se remite pentru informare tuturor instanțelor judecătorești.

Președintele Consiliului
Superior al Magistraturii

Nicolae CLIMA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

RAPORT

**EVALUAREA SISTEMULUI DE
ORGANIZARE A INSTANTELOR
JUDECĂTOREȘTI ȘI PROPUNEREA DE
MĂSURI PENTRU MODERNIZAREA
CALITĂȚII ACTULUI JUDICIAR
ÎN MOLDOVA**

**Acest material a fost publicat în cadrul proiectului
«Reforma instanțelor judecătorești»
finanțat de Banca Mondială prin intermediul Fondului
pentru Dezvoltare Instituțională.**

Chișinău 2009